

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Igor Ekert

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2017 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania M. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 1 marca 2017 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Grzegorz Tyrka

VIII U 804/17

UZASADNIENIE

Ubezpieczona M. K. domagała się zmiany zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 1 marca 2017 roku i przywrócenia prawa do najniższej emerytury, poczynając od dnia 1 marca 2017 roku.

Na uzasadnienie podano, że wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach ubezpieczona otrzymała prawo do emerytury w najniższej wysokości od dnia 5 maja 2003 roku. Do dnia 28 lutego 2017 roku ubezpieczona pobierała najniższą emeryturę. Od dnia 1 marca 2017 roku najniższa emerytura wynosi 1 000 zł. Organ rentowy zamiast przyznać emeryturę w najniższej wysokości od dnia 1 marca 2017 roku, to dokonał waloryzacji dotychczasowego świadczenia o wskaźnik 100,44%. W związku z tym ubezpieczona pobiera emeryturę w wysokości 886,43 zł, zamiast 1 000 zł. Ubezpieczona zarzuciła, że organ rentowy naruszył art. 114 ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o oddalenie odwołania.

Na uzasadnienie podano, że ubezpieczona posiada prawo do niepełnej emerytury (art. 28 ustawy emerytalnej) i w związku z tym nie posiada prawa do najniższej emerytury, o której stanowi ustawa z dnia 2 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 roku, poz. 2). Warunkiem uzyskania najniższej emerytury jest odpowiedni staż pracy, którego nie posiada ubezpieczona. W związku z tym dotychczasowe świadczenie podlegało wyłącznie waloryzacji o wskaźnik 100,44% z dniem 1 marca 2017 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona M. K. urodziła się dnia (...) i legitymuje się okresem składkowym w wymiarze 13 lat 3 miesięcy 26 dni oraz okresem nieskładkowym w wymiarze 2 lat 8 miesięcy 20 dni.

Decyzją z dnia 22 sierpnia 2003 roku ubezpieczona nabyła prawo do niepełnej emerytury na podstawie art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 1998 roku, Nr 162, poz. 1118 ze zm.) – zwanej dalej ustawą emerytalną – poczynając od dnia 5 maja 2003 roku.

Wyrokiem z dnia 18 maja 2006 roku Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie III AUa 3353/04 ustalił od dnia 5 maja 2003 roku emeryturę ubezpieczonej w wysokości najniższej emerytury.

W pisemnym uzasadnieniu Sąd Apelacyjny przyjął, że skoro nie można ustalić podstawy wymiaru świadczenia ubezpieczonej zgodnie z ustawą emerytalną (art. 23 w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2004 roku), to emeryturę należy ustalić w najniższej wysokości.

Na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy emerytalnej Prezes Zakładu ogłasza, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, co najmniej na 7 dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji należne od terminu waloryzacji kwoty najniższej emerytury i renty. O wysokości najniższej emerytury i renty stanowią przepisy art. 85 ustawy emerytalnej.

Kwota najniższej emerytury wynosiła:

- od dnia 1 marca 2003 roku 552,63 zł – M.P. z 2003 roku, Nr 10, poz. 152,
- od dnia 1 marca 2004 roku 562,58 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 101,8% x 552,63 zł) – M.P. z 2004 roku, Nr 10, poz. 152,
- od dnia 1 marca 2006 roku 597,46 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 106,2% x 562,58 zł)
- od dnia 1 marca 2008 roku 636,29 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 106,5% x 597,46 zł) – M.P. z 2008 roku, Nr 21, poz. 211,
- od dnia 1 marca 2009 roku 675,10 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 106,1% x 636,29 zł) – M.P. z 2009 roku, Nr 14, poz. 188,
- od dnia 1 marca 2010 roku 706,29 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 104,62% x 675,10 zł) – M.P. z 2010 roku, Nr 10, poz. 110,
- od dnia 1 marca 2011 roku 728,18 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 103,1% x 706,29 zł) – M.P. z 2011 roku, Nr 15, poz. 162,
- od dnia 1 marca 2012 roku 799,18 zł (wzrost, waloryzacja kwotowa 71 zł + 729,18 zł) – Dz.U. z 2012 roku, poz. 118,
- od dnia 1 marca 2013 roku 831,15 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 104% x 799,18 zł) – M.P. z 2013 roku, poz. 95,
- od dnia 1 marca 2014 roku 844,45 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 101,6% x 831,15 zł) – M.P. z 2014 roku, poz. 165,

- od dnia 1 marca 2015 roku 880,45 zł (wzrost, waloryzacja kwotowa 36 zł + 844,45 zł) – Dz.U. z 2015 roku, poz. 748,

- od dnia 1 marca 2016 roku 882,56 zł (wzrost o wskaźnik waloryzacji 100,24% x 880,45 zł) – M.P. z 2016 roku, poz. 168.

W okresie od 5 maja 2003 roku do dnia 28 lutego 2017 roku ubezpieczona pobierała emeryturę w najniższej wysokości. Należy zauważyć, że najniższa emerytura ulegała wzrostowi o wskaźnik waloryzacji. W związku z tym po ustaleniu wysokości świadczenia należnego ubezpieczonej na dzień 5 maja 2003 roku, uległo ono wzrostowi o wskaźnik waloryzacji.

(dowód z: akt ZUS, wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 maja 2006 roku w sprawie III AUa 3353/14).

Sąd zważył, co następuje:

odwołanie M. K. nie zasługuje na uwzględnienie.

Istota sporu między stronami sprowadza się do ustalenia, czy ubezpieczona posiada gwarancję wysokości najniższego świadczenia.

Należy przypomnieć, że ubezpieczona posiada prawo do niepełnej emerytury na podstawie art. 28 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn; 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 15 lat dla kobiet i co najmniej 20 lat dla mężczyzn (przepis w brzmieniu na dzień 5 maja 2003 roku).

Ubezpieczona nie nabyła prawa do pełnej emerytury na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, bowiem nie legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym wynoszącym co najmniej 20 lat.

Należy wskazać, że emerytura oparta na art. 27 ustawy emerytalnej jest innym świadczeniem niż wynikające z art. 28 ustawy emerytalnej. Odróżnia je przede wszystkim to, że emerytura wynikająca z art. 28 nie daje gwarancji świadczenia w najniższej wysokości.

Po przyznaniu prawa do niepełnej emerytury rolą organu rentowego było ustalenie wysokości świadczenia. Organ rentowy mógł ustalić wysokość emerytury ubezpieczonej na podstawie art. 23 lub art. 53 ustawy emerytalnej.

Decyzją z dnia 22 sierpnia 2003 roku organ rentowy ustalił wysokość emerytury na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy emerytalnej (w brzmieniu na dzień 5 maja 2003 roku), zgodnie z którym emerytura wynosi: 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, oraz 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych, 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych, z uwzględnieniem art. 55.

Odnosząc art. 53 ust. 1 ustawy emerytalnej do sytuacji ubezpieczonej, organ rentowy zastosował następujących wyliczeń:

- $24\% \times 1\,862,62 \text{ zł} = 447,03 \text{ zł}$,

- $(159 \text{ miesięcy} \times 1,3\%) : 12 \times 79,72 \text{ zł (podstawa wymiaru świadczenia)} = 13,74 \text{ zł}$

- $(32 \text{ miesiące} \times 0,7\%) : 12 \times 79,72 \text{ zł} = 1,49$

Razem 462,26 zł.

Zgodnie z art. 54 ustawy emerytalnej emerytur, o których mowa w art. 28, nie podwyższa się do kwoty najniższej emerytury. W związku z tym organ rentowy nie mógł ustalić wysokości świadczenia na poziomie najniższego świadczenia.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie III AUA 3353/04 nie podzielił poglądu organu rentowego i uznał, że w przypadku ubezpieczonej winien mieć zastosowanie art. 23 ustawy emerytalnej.

Należy przypomnieć, że do dnia 30 czerwca 2004 roku art. 23 ustawy emerytalnej brzmiał: „jeżeli podstawy wymiaru emerytury lub renty nie można ustalić zgodnie z zasadami określonymi w ustawie lub w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 22, emeryturę lub rentę ustala się w wysokości najniższej emerytury lub renty”. Z dniem 1 lipca 2004 roku dotychczasowy art. 23 otrzymał oznaczenie art. 23 ust.1 oraz dodano ust. 2 w brzmieniu: „przepis ust. 1 nie ma zastosowania przy ustalaniu wysokości emerytur osób, o których mowa w art. 28.” (ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2004 roku, Nr 121, poz. 1264).

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 22 sierpnia 2003 roku i ustalił na podstawie art. 23 ustawy emerytalnej (w brzmieniu na dzień 5 maja 2003 roku) w wysokości najniższej emerytury od dnia 5 maja 2003 roku.

Należy zaakcentować, że Sąd Apelacyjny nie przyznał ubezpieczonej prawa do najniższej emerytury na stałe. Sąd Apelacyjny zastosował normę prawną zawartą w art. 23 ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym na dzień nabycia prawa do emerytury, bowiem należało obliczyć pierwotną (startową) wartość świadczenia. Zatem Sąd Apelacyjny wskazał na podstawie jakiej normy prawnej należy ustalić (obliczyć) wysokość emerytury. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że do dnia 28 lutego 2017 roku ubezpieczona pobierała świadczenie emerytalne w najniższej wysokości, bowiem ustalona pierwotnie wartość świadczenia, jak również najniższa emerytura, podlegały podwyższeniu o wskaźnik waloryzacji.

Ubezpieczona, posiadając prawo do niepełnej emerytury (art. 28 ustawy emerytalnej), nie ma gwarancji wysokości najniższej emerytury, co wynika nie tylko z art. 54, ale także z art. 23 ustawy emerytalnej (w brzmieniu od dnia 1 lipca 2004 roku). Przeszkodą do uzyskania tej gwarancji jest zbyt krótki staż pracy.

Na podstawie ustawy z dnia 2 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 roku, poz. 2) – zwaną dalej ustawą – ustalono, że od dnia 1 marca 2017 roku kwota najniższej emerytury wynosi 1 000 zł.

Zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy w przypadku świadczenia niższego od kwoty najniższego świadczenia, do którego nie ma zastosowania gwarancja wysokości najniższego świadczenia, o której mowa w art. 85 ustawy zmienianej w art. 1, waloryzacja polega na podwyższeniu kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2017 roku, wskaźnikiem waloryzacji ustalonym zgodnie z art. 89 tej ustawy.

Z uzasadnienia projektu ustawy wynika, że wnioskodawca przyjął najniższą wysokość emerytury na poziomie 1 000 zł przewidując, że wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2017 roku będzie na niskim poziomie. Wnioskodawca zaznaczył, że podwyższenie świadczeń najniższych do 1000 zł dotyczy tylko tych ubezpieczonych, którzy spełniają warunki stażowe do najniższego świadczenia. Jeżeli ubezpieczony nie będzie spełniał przesłanek do najniższej emerytury (1 000 zł), to jego świadczenie już przyznane będzie podlegać tylko mechanizmowi waloryzacji, poprzez pomnożenie kwoty świadczenia przez wskaźnik waloryzacji, określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS – druk (...) z 2016 roku, Sejm VIII kadencji.

Należy podkreślić, że ubezpieczeni, którzy nabyli prawo do niepełnej emerytury (art. 28 ustawy emerytalnej), nie mają gwarancji wysokości najniższego świadczenia.

Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że świadczenia emerytalne przysługują w zamian za składkę ubezpieczeniową wnoszoną do systemu, jednak suma wpłaconych składek nie decyduje ostatecznie o wysokości emerytury. Formuła obliczania świadczeń wyraża bowiem podstawowe zasady systemu ubezpieczeń, a w szczególności zasadę solidaryzmu społecznego. Oznacza to, że wypłacane świadczenia muszą pozostawać w pewnej proporcji do wysokości zarobku, jakim ubezpieczony dysponował przed przejściem na emeryturę, ale muszą też zaspokajać podstawowe potrzeby ubezpieczonego – wyrok z dnia 18 listopada 2008 r., sygn. akt P 47/07. W związku z tym osoby uprawnione do niepełnej emerytury nie mogą być w takiej samej sytuacji, co osoby uprawnione do pełnej emerytury. Ubezpieczona nie może domagać się najniższej emerytury, tj. takiej samego świadczenia, co osoba legitymująca się znacznie dłuższym stażem pracy i posiadająca prawo do pełnej emerytury.

Należy jeszcze raz podkreślić, że po nabyciu prawa do emerytury, należy ustalić wysokość świadczenia (tzw. pierwszorazowe). W tym celu stosuje się art. 23 lub art. 53 ustawy emerytalnej. Natomiast regulacje art. 85-93 ustawy emerytalnej dotyczą podwyższania ustalonych już wysokości świadczeń.

Organ rentowy nie naruszył art. 114 ustawy emerytalnej, bowiem podstawą prawną wydania zaskarżonej decyzji były przepisy dotyczące zmian wysokości świadczenia. Organ rentowy w zaskarżonej decyzji podał podstawę prawną waloryzacji świadczenia.

Reasumując, organ rentowy prawidłowo zastosował przepisy ustawy oraz ustawy emerytalnej. Organ rentowy dokonał waloryzacji świadczenia o wskaźnik 100,44%. Organ rentowy nie mógł przyznać ubezpieczonej wysokość świadczenia na poziomie najniższej emerytury, bowiem posiada ona prawo do niepełnej emerytury.

Skoro zostały spełnione przesłanki art. 5 ust. 4 ustawy, to na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie należało oddalić.

(-) SSO Grzegorz Tyrka